

Huvudman

Södertälje kommun
sodertalje.kommun@sodertalje.se

Ärendet

Tillsyn av gymnasieskolan Täljegymnasiet i Södertälje kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Södertälje kommun att senast den **26 september 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande introduktionsprogram, rätten att gå om en kurs samt ordningsregler och rutiner för mobiltelefoner. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Södertälje kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Södertälje kommun ska vidta följande åtgärder

Introduktionsprogram

1. Se till att eleverna på introduktionsprogrammet individuellt alternativ får minst sin garanterade undervisningstid, i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i veckan, om inte eleven begär att undervisningstiden ska minskas och huvudmannen bedömer att det finns särskilda skäl. Av huvudmannens redovisning ska framgå hur undervisningstiden har planerats och schemalagts för läsåret 2025/26 för de elever som går på introduktionsprogrammet individuellt alternativ. (17 kap. 6 § skollagen)
2. Se till att utbildningen på introduktionsprogrammet individuellt alternativ utformas utifrån respektive elevs behov och förutsättningar. Det innebär att eleverna utöver att läsa grundskoleämnena även ska få möjlighet att läsa hela eller delar av kurser i gymnasieämnen/nivåer i gymnasieämnena om eleven har förutsättningar för det. (6 kap. 6 § gymnasieförordningen)

Rätten att gå om en kurs

1. Se till att elever som vill gå om en eller flera kurser, och som har rätt till det, får möjlighet att gå om kursen/kurserna. Av huvudmannens redovisning ska framgå hur många elever som har önskat gå om en kurs under perioden 18 mars 2025 – 19 september 2025 och hur många beslut som fattats om att elever ska få gå om kurser under samma period. (9 kap. 1 och 5 §§ gymnasieförordningen)

Ordningsregler och mobiltelefoner

1. Se till att rektorn vid minst ett tillfälle innan den 26 september 2025 följer upp hur ordningsreglerna följs och analyserar orsakerna till uppföljningens resultat. Eleverna ska medverka vid uppföljningen. Inkom med en redogörelse för hur uppföljningen har gått till, resultatet av analysen samt en beskrivning av eventuellt genomförda åtgärder. (5 kap. 5 § skollagen)
2. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 26 september 2025 klargöra skyldigheten för personal och elever att mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning endast får användas i undervisningen enligt lärarens instruktioner i syfte att främja elevernas utveckling och lärande eller om de utgör extra anpassningar, särskilt stöd, eller om det annars finns särskilda skäl. Huvudmannen ska dokumentera hur och när informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder (5 kap. 4 a § skollagen)

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser extra anpassningar och frånvaro.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2024:5811) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2025 inlett en tillsyn av Täljegymnasiet i Södertälje kommun. Täljegymnasiet erbjuder högskoleförberedande program (naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet, teknikprogrammet och ekonomiprogrammet) samt introduktionsprogram (programinriktat val och individuellt alternativ). Läsåret 2024/25 går cirka 650 elever vid skolan.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Täljegymnasiet följer gällande bestämmelser om extra anpassningar, utbildning på introduktionsprogram, frånvaro, rätten att gå om en kurs samt ordningsregler och rutiner avseende mobiltelefoner.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt genom lektionsobservationer mellan den 14 januari 2025 och 16 januari 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat frånvarostatistik och huvudmannens plan för utbildning på introduktionsprogrammen. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Introduktionsprogrammet, individuellt alternativ

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I huvudmannens plan för utbildningen på introduktionsprogram framgår att elever på introduktionsprogram ska erbjudas 23 timmars undervisning

per vecka men att rektorn kan minska omfattningen om eleven begär det och det finns särskilda skäl. Vidare framgår det av huvudmannens plan för utbildning att utbildningens huvudsakliga innehåll är ”de grundskoleämnena som eleven behöver för att nå sitt mål med utbildningen. Det kan också ingå andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling, som till exempel praktik. Eleven kan även läsa en gymnasiekurs eller delar av en gymnasiekurs.”

I intervjuer med mentorer för eleverna på introduktionsprogrammets individuella alternativ samt med elevhälsorepresentanter framgår att ingen av eleverna får 23 timmars undervisning i veckan i dagsläget. Rektorn uppger i intervju att skolan har en bit kvar innan alla elever får 23 timmars undervisning per vecka. Elevhälsorepresentanterna uppger att ju färre ämnen en elev läser desto färre timmar undervisning har eleven. Såväl mentorer som elevhälsorepresentanter och rektor uppger att inte alla elever skulle klara av 23 timmars undervisning. Samtidigt säger mentorer och elevhälsorepresentanter att det inte finns resurser för att erbjuda 23 timmar till elever som klarar av det. Tidigare har eleverna erbjudits andra typer av aktiviteter för att fylla upp sin tid, men nu uppger mentorer och elevhälsorepresentanter att det inte är möjligt trots att det finns elever som skulle behöva det.

Vidare framgår av intervjuer med mentorer och elevhälsorepresentanter att eleverna på introduktionsprogrammet individuellt alternativ inte får möjlighet att läsa gymnasiekurser även om de är i behov av det. Mentorer uppger att det finns åtminstone en handfull elever som dels behöver läsa gymnasiekursen Engelska 5, dels skulle klara av att göra det. Rektorn uppger att det är svårt att lösa schematekniskt och att det därför enbart är några enstaka elever som läser gymnasiekurser.

Rättslig reglering

Utbildningen på ett introduktionsprogram följer en plan för utbildningen som beslutas av huvudmannen. Utbildningsplanen ska innehålla uppgifter om utbildningens syfte, huvudsakliga innehåll och längd. För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan (17 kap. 7 § skollagen).

Utbildningen på introduktionsprogram ska bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier. Eleverna har rätt till i genomsnitt minst 23 timmars undervisning i veckan (garanterad undervisningstid). Utbildningens omfattning får dock minskas för en elev som begär det om huvudmannen bedömer att det finns särskilda skäl (17 kap. 6 § skollagen).

I förarbetena till skollagen anges, vad gäller den minsta garanterade undervisningstiden på introduktionsprogram, att undantag bara ska kunna göras för en elev som begär det om det finns särskilda skäl. Exempel på sådana skäl kan vara att en elev genomgår en medicinsk behandling, har en neuropsykiatrisk problematik eller funktionsnedsättning som gör att

eleven har svårigheter att vistas i skolmiljön på heltid eller behöver långa raster mellan lektionerna. Regeringen anser att flera andra stödåtgärder först bör ha prövats innan huvudmannen fattar beslut om minskad undervisningstid av sådana skäl. I vissa fall kan det dock vara uppenbart att undervisningstiden behöver minskas t.ex. på grund av en genomgripande medicinsk behandling (prop. 2017/18:183, s. 94).

Individuellt alternativ ska utformas utifrån elevens behov och förutsättningar. Utbildningen får innehålla grundskoleämnen som eleven saknar godkända betyg i. Den får även innehålla hela eller delar av kurser i gymnasieämnen. Om eleven har förutsättningar för att läsa hela eller delar av kurser i gymnasieämnen ska utbildningen också innehålla sådana. Även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling får ingå i utbildningen (6 kap. 6 § gymnasieförordningen¹).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att elever på introduktionsprogrammet individuellt alternativ inte får i genomsnitt 23 timmars undervisningstid i veckan. Utredningen visar att alla elever får mindre än 23 timmars undervisningstid i veckan. Det har inte framkommit att huvudmannen bedömt att det finns särskilda skäl för att minska undervisningstiden för eleverna.

Skolinspektionen bedömer vidare att det är det en brist att elever på introduktionsprogrammet individuellt alternativ inte har möjlighet att läsa hela eller delar av gymnasiekurser trots att det framkommit att det finns elever som har förutsättningar för att klara av det.

Rätten att gå om en kurs

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Elever uppger i intervjuer att de inte tror att de har möjlighet att läsa om en kurs om de har fått betyget F på kursen. Eleverna berättar att de enbart kan läsa om ett fåtal kurser på sommarskola och i övrigt är de hänvisade till prövning eller komvux efter avslutade gymnasiestudier.

Mentorer uppger att det tidigare fanns möjlighet att läsa om kurser, men att den möjligheten nu har försvunnit. Eleverna är hänvisade till sommarskolan om de vill läsa om en kurs, men det är enbart vissa kurser i engelska, svenska och matematik som är möjliga att läsa då.

¹ Bestämmelsen i 6 kap. 6 § gymnasieförordningen har en ny lydelse från den 1 januari 2024 genom förordning 2023:654. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

Representanter för elevhälsan berättar att eleverna bara kan läsa om kurser i engelska, svenska och matematik på sommarskolan. När det gäller övriga ämnen är det endast provning som är möjligt. En representant uppger vidare att möjligheten att läsa om kurser togs bort för några år sedan eftersom det var få elever som gjorde det, och det var få elever som faktiskt klarade kurserna när de väl gick dem.

Rättslig reglering

Om en elev inte har fått lägst betyget E på en kurs, har eleven rätt att gå om kursen en gång. Har eleven slutfört kursen två gånger och inte fått lägst betyget E får eleven gå om kursen ytterligare en gång, om det finns särskilda skäl. En elev som inte har fått betyget E på gymnasiearbetet har rätt att göra om arbetet en gång. Om en elev har fått betyget F på en stor andel av kurserna under ett läsår får eleven, om det finns särskilda skäl, gå om också sådana kurser som eleven fått lägst betyget E på under läsåret. (9 kap. 1 § gymnasieförordningen²).

Innan rektorn fattar beslut ska eleven och berörda lärare ha fått yttra sig. Om eleven inte har fyllt 18 år ska även elevens vårdnadshavare yttra sig. (9 kap. 5 § gymnasieförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att elever inte har möjlighet att gå om en kurs när de har rätt till det. Elever som inte nått lägst betyget E i kurser blir i stället hänvisade till provning alternativt till sommarskola i vissa kurser, vilket inte är att jämställa med rätten att gå om en kurs.

Ordningsregler och rutiner avseende mobiltelefoner

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Ordningsregler

I några elevintervjuer framkommer att eleverna inte känner till att det finns ordningsregler överhuvudtaget, utan de uppger att det är sunt förnuft som råder. I några intervjuer säger eleverna att de tror att det finns regler, men de känner inte till vilka de är. I någon elevintervju framkommer att de känner till att det finns regler men att de inte känner till vilka reglerna är.

En mentorsgrupp uppger att det inte finns några gemensamma ordningsregler på skolan, utan bara klassregler. De säger vidare att det finns regler på ett papper, men att de inte efterlevs. En annan mentorsgrupp berättar att de precis har satt upp tavlor med regler, men att

² Bestämmelsen i 9 kap. 1 § gymnasieförordningen har en ny lydelse från den 1 januari 2024 genom förordning 2023:654. Förordningen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025.

de inte har arbetat med dem särskilt mycket, de säger vidare att det mer blir oskrivna regler som gäller. Ytterligare en annan mentorsgrupp säger att reglerna sitter uppsatta i klassrummen men att de inte följs av vare sig elever eller lärare. Vidare uppger mentorerna att eleverna får ordningsreglerna hemskickade när de börjar gymnasiet.

Representanter för elevhälsan uppger att eleverna får ordningsreglerna hemskickade i det välkomstpaket som de får inför att de ska påbörja sina studier på Täljegymnasiet. Representanterna uppger vidare att eleverna dock inte läser reglerna och att mentorerna även har i uppgift att informera om dem.

Rektorn och den biträdande rektorn uppger att lärarna pratar med eleverna om reglerna. Att eleverna ändå uppger att de inte känner till reglerna tror rektorn och den biträdande rektorn kan handla om att lärarna använder andra termer.

Skolinspektionen har tagit del av skolans trivsel- och ordningsregler som listar ett antal rättigheter och skyldigheter samt vilka konsekvenser eventuella regelöverträdelser kan få. Det framgår vidare att reglerna ska gås igenom vid olika tillfällen under läsåret.

Rutiner för hantering av mobiltelefoner

Eleverna uppger att det är upp till lärarna om de ska samla in mobiltelefoner eller inte, och att det bara är vissa lärare som gör det. Flera elevgrupper uppger att lärarna bara samlar in mobilerna vid prov.

Mentorerna uppger att det finns regler om att de ska samla in mobiler vid lektionsstart, men att det inte är alla lärare som följer det. Detta var något som bekräftades av Skolinspektionens observationer, flera elever satt långa stunder med sina mobiltelefoner och ingen elev blev uppmanad att lämna in sin mobiltelefon.

Enligt skolans rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning som Skolinspektionen tagit del av framgår att lärare eller annan skolpersonal ska samla in mobiltelefoner vid varje lektion om inte läraren gett uttryckligt tillstånd för användning i undervisningssyfte.

Rättslig reglering

Ordningsregler ska finnas för varje skolenhet. Ordningsreglerna och hur de följs ska regelbundet följas upp. Orsakerna till uppföljningens resultat ska analyseras. Ordningsreglerna ska utarbetas, följas upp och, vid behov, omarbetas under medverkan av eleverna. Rektorn beslutar om ordningsregler (5 kap. 5 § skollagen).

Skolan ska följa upp i vilken utsträckning ordningsreglerna följs och, om det finns brister, ta reda på orsaken till dessa. (...) Om det till exempel finns ordningsregler som fungerar mindre väl ur vissa avseenden eller som följs i

låg utsträckning bör skolan utreda orsakerna till detta och antingen förändra reglerna eller implementera dem mer kraftfullt, om det anses viktigt att ha kvar dem, eller ta bort dem, om de vid en närmare analys inte anses behövas. Det ska i detta sammanhang beaktas att om elever och personal uppfattar att eleverna på ett systematiskt sätt inte följer skolans ordningsregler riskerar det att skapa en kultur där det är acceptabelt att bryta mot ordningsregler och andra normer för uppförande (prop. 2021/22:160, s. 236).

Vid undervisning får endast sådan användning av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning förekomma som sker enligt lärarens instruktioner i syfte att främja elevernas utveckling och lärande, eller utgör extra anpassningar eller särskilt stöd (5 kap. 4 a § skollagen).

Det ska för varje skolenhet finnas skriftliga rutiner för hanteringen av omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning. Rektorn beslutar om sådana rutiner (5 kap. 4 e § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen konstaterar att rektorn har beslutat om ordningsregler för skolan. Det framgår dock att reglerna inte är kända för alla elever, och inte heller för vissa mentorer. Andra mentorer uppger att de inte jobbat med reglerna tillsammans med eleverna och att reglerna inte heller efterlevs. Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av detta att skolan inte lever upp till författningarnas krav när det gäller ordningsregler. Förutom att ordningsreglerna behöver vara kända bland eleverna och personalen behöver rektorn följa upp hur reglerna efterlevs och i förekommande fall justera reglerna eller på ett mer kraftfullt sätt se till att reglerna implementeras.

Skolinspektionen bedömer vidare att skolan inte lever upp till författningarnas krav när det gäller användningen av mobiltelefoner under lektioner. Även om skolan har skriftliga rutiner för omhändertagande av mobiltelefoner och annan elektronisk utrustning framkommer att rutinerna inte efterlevs. Av såväl intervjuer med elever som lärare framgår att alla lärare inte samlar in mobiltelefonerna i början av lektionerna, trots att detta ska göras enligt skolans skriftliga rutiner. Det förekommer också att elever i flera fall använder mobiltelefonerna under lektionerna, utan att lärare instruerat dem till det.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som

följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Södertälje kommun verksamhet vid Täljegymnasiet uppfyller inte författningarnas krav vad gäller introduktionsprogrammets innehåll, rätten att gå om en kurs samt ordningsregler och rutiner för hantering av mobiltelefoner. Det finns därför skäl att förelägga Södertälje kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare, elevhälsa och rektor uppger att lärare gör extra anpassningar för elever som riskerar att inte uppfylla betygskriterierna för E. Lärarna berättar att de diskuterar elevernas situation i arbetslaget och vilka anpassningar de kan behöva. Vidare framkommer att det finns en specialpedagog kopplad till respektive arbetslag som stöttar vid behov. Några exempel på extra anpassningar som eleverna kan få är inlästa läromedel och digitala böcker.

Rättslig reglering

Om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de betygskriterier som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen (3 kap. 5 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav avseende arbetet med extra anpassningar. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med elever och mentorer framgår att elevens vårdnadshavare meddelas direkt när elever under 18 år är frånvarande från skolan. Det går ut ett meddelande till vårdnadshavare i samband med att lärare registrerar frånvaro, vilket i de flesta fall sker i samband med lektionsstart.

I intervjuer med mentorer, elevhälsans representanter samt med rektor framkommer att skolan har problem med stor frånvaro. Enligt inhämtad dokumentation har omkring en tredjedel av eleverna på Täljegymnasiet en

frånvaro över 20 procent under innevarande läsår. I flera intervjuer framkommer att problemet ökar i samband med att eleverna blir myndiga och själva kan anmäla sin frånvaro. Elever uppger i intervju att de kan välja att stanna hemma för att de har långa håltimmar och att det inte är meningsfullt att gå på vissa lektioner. Såväl elever som lärare uppger att det även finns elever som stannar hemma för att studera inför prov. Lärare berättar även att det finns elever som arbetar i stället för att vara på lektioner.

Enligt rektorn och elevhälsan ligger ansvaret på mentor att ha koll på elevernas frånvaro och meddela elevhälsan om en elev har börjat vara frånvarande. Mentorer uppger att frånvaro ofta leder till att ett ärende skapas hos elevhälsoteamet (EHT), men att de inte alltid vet vad som händer efter att de meddelat EHT. Samtidigt uppger några mentorer att de har ganska bra koll på de flesta eleverna men att det är svårt att hålla reda på alla eftersom det är så många elever det handlar om. Rektorn uppger att de har koll på grupper av frånvarande elever men att de inte har koll på alla individer. Rektorn säger vidare att vissa mentorer missar elever ibland.

Enligt elevhälsans representanter finns det rutiner kring utredning av frånvaro, men att de inte alltid gör utredningar. Studie- och yrkesvägledaren uppger att de behöver få klartecken från rektorn för att kunna göra utredningar.

I komplettande uppgifter från rektorn, efter Skolinspektionens besök, framgår att skolan har kartlagt och analyserat elevernas frånvaro och tagit reda på bakomliggande orsaker till frånvaron. Analysarbetet har genomförts i klasskonferenser under vecka 7 och vecka 8 tillsammans med mentorer, elevhälsa och skolledning. Arbetet har resulterat i sammanlagt fem nya frånvaroutredningar. I övriga fall med elevfrånvaro har rektorn bedömt att en frånvaroutredning inte är nödvändig. Däremot dokumenteras allt i skolans journalsystem där mentorerna följer upp och återkopplar.

Rättslig reglering

En elev i gymnasieskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli. Om eleven i gymnasieskolan utan giltigt skäl uteblir från den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, ska rektorn se till att elevens vårdnadshavare, för det fall det rör sig om omyndiga elever, samma dag informeras om att eleven har varit frånvarande. Om det finns särskilda skäl behöver elevens vårdnadshavare inte informeras samma dag. Vid upprepad eller längre frånvaro ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § skollagen är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas och

rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation (15 kap. 16 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav avseende frånvaro. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Caroline Rönnegård.

I ärendets slutliga handläggning har även utredarna Mattias Ryd (föredragande) och Robert Sondell medverkat.